

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 311/07-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť P., a. s., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. P., PhD., JSD., B., pre namietané porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 23/2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P., a. s., B., vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 23/2006 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obdo 23/2006 zo 17. mája 2007 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť P., a. s., B., trovy konania v sume 9 663 Sk (slovom deväťtisícšesťstošesťdesiattri slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. R. P., PhD., JSD., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením č. k. III. ÚS 311/07-19 zo 7. novembra 2007 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť P., a. s., B., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. P., PhD., JSD., B., pre namietané porušenie jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 23/2006. Jeho sťažnosť vo zvyšnej časti odmietol.

Podstatou sťažovateľových námietok sú tvrdenia o irelevantnosti „*klúčových častí odôvodnenia vo vzťahu k rozhodujúcej skutkovej a právnej otázke sporu a k spôsobu, akým na ňu najvyšší súd odpovedal*“. Uvedeným spôsobom sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 11. februára 2008, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti podanej na ústavnom súde, zostručnil obsah nastolených námietok a zároveň dodal: „*Podstatou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je tak bezpredmetná polemika dovolacieho súdu s tvrdením, ktoré sťažovateľ použil v dovolaní ako príklad a nie právna kvalifikácia zistených a preukázaných skutkových okolností, t. j. subsumcia skutkového stavu po právnu normu.*“ Týmto listom sťažovateľ ústavnému súdu súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v danej veci a vyčíslil trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril najvyšší súd prostredníctvom svojho predsedu, a to listom č. k. KP 8/07-71 zo 16. januára 2008. Vo vyjadrení predseda najvyššieho súdu okrem iného konštatoval: *„Nie som povolaný posudzovať správnosť hodnotenia dôkazov súdov ani správnosť právneho záveru, ktorý zo skutkových zistení urobili. Z rozhodnutia dovolacieho senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však nevyplýva, že by sa pri hodnotení správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dopustil logickej nesprávnosti alebo, že by pri podriadení skutkového zistenia pod príslušné zákonné ustanovenie postupoval z ústavného hľadiska zjavne nesprávne alebo neodôvodnene. (...). Tak ako uvádza aj sťažovateľ, jadrom problému, ktorým sa súdy zaoberali, je otázka či žalovaný má v právnom vzťahu postavenie priameho odberateľa tepla podľa § 31 zákona č. 70/1998 Z. z. o energetike. (...). Dovolací senát však vo svojom rozsudku dostatočne podrobne a logicky vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozhodnutia odvolacieho súdu a podal dostatočne odôvodnený výklad svojho stanoviska, podľa ktorého žalovaný mal pri odbere tepla postavenie priameho odberateľa. Rozhodnutie dovolacieho senátu rozhodne nie je výsledkom svojvoľného, či neospravedlniteľného alebo neudržateľného výkladu príslušných ustanovení zákona. Z uvedeného dôvodu navrhujem sťažnosť ako neodôvodnenú zamietnuť.“*

Predseda najvyššieho súdu zároveň ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní danej veci.

Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd v rámci konania vo veci samej vychádzal z obsahu sťažnosti a jej príloh, ale predovšetkým z obsahu dovolania sťažovateľa, rozsudku najvyššieho súdu sp. zn.

6 Obdo 23/2006 zo 17. mája 2007, ako aj samotného obsahu spisu Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 29 Cb 68/2003.

Ústavný súd zistil, že žalobou doručenou okresnému súdu 17. februára 2003 sa sťažovateľ voči B., a. s., B. (ďalej aj „B.“ a „žalovaný“), domáhal zaplatenia dlžnej sumy 161 039 753,05 Sk z titulu nedodržania zmluvných podmienok týkajúcich sa dodávky a odberu tepla. V rámci prvostupňového konania okresný súd pripustil zmenu návrhu, vykonal dokazovanie a dospel k záveru, že zmluvu o dodávke a odbere tepla z 10. novembra 1999 uzatvorenú medzi sťažovateľom ako dodávateľom a právnym predchodcom B. – Z., š. p., B. (ďalej aj „právny predchodca B.“ a „právny predchodca žalovaného“), ako odberateľom treba považovať za platnú kúpnu zmluvu podľa § 409 Obchodného zákonníka, ktorá nikdy nebola platne vypovedaná. Na základe uvedeného okresný súd v rozsudku č. k. 29 Cb 68/03-387 zo 14. januára 2005 uložil B. povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 284 162 758,80 Sk s príslušenstvom. Súd prvého stupňa zároveň rozhodol aj o trovách konania.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal žalovaný odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Cob 233/05-507 z 3. apríla 2006 tak, že rozsudok okresného súdu zmenil s tým, že návrh zamietol, pretože vychádzal z odlišnej právnej kvalifikácie zmluvy o dodávke a odbere tepla z 10. novembra 1999, ktorú posúdil ako neplatnú zmluvu o dodávke tepla podľa § 32 ods. 2 zákona č. 70/1998 Z. z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení účinnom v relevantnom čase, t. j. 1. januára 2005, keď nadobudol účinnosť zákon č. 656/2004 Z. z. (ďalej len „zákon o energetike“). Označeným rozsudkom krajský súd rozhodol aj o trovách prvostupňového konania a odvolacieho konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ 16. júna 2006 dovolanie, podstatou ktorého bola táto argumentácia: *„Závažným pochybením odvolacieho súdu, ktoré vystupuje do popredia na prvom mieste je nepreskúmateľnosť jeho rozsudku pre nedostatok dôvodov v časti týkajúcej sa právnej kvalifikácie ZoTE (posúdenia žalovaného*

ako priameho odberateľa). Nerešpektovanie zákonných požiadaviek na obsah odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O. s. p.) nedovoľuje rozumne preskúmať správnosť odvolacieho rozsudku, čo je dôvodom na jeho zrušenie dovolacím súdom [§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.]. Výsledkom je, že možná úvahová reťaz vedúca ku konečným záverom odvolacieho súdu sa dá rekonštruovať len v jednotlivých alternatívach, ostávajúc v rovine dohadov. (...) Krajský súd prisúdil žalovanému postavenie priameho odberateľa bez toho, aby sa akokoľvek zaoberal zisťovaním skutkových okolností poukazujúcich na jeho postavenie; svoj záver vykonal len vágnym odkazom na právnu úpravu zákona o energetike. Pre prípad, ak by krajský súd skutočne považoval určenie postavenia žalovaného ako priameho odberateľa za čisto právnu otázku nevyžadujúcu skutkové substancovanie, žalobca argumentuje na prvom mieste tým, že takýto postoj je založený na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože naplnenie pojmového znaku priameho odberateľa je zistiteľné až na základe konkrétnych skutkových zistení. Tiež následne žalobca argumentuje, že za nesprávne právne posúdenie veci je potrebné považovať aj akúkoľvek úvahu, ktorá sa snaží z ustanovení zákona o energetike – najmä z ustanovení o predmete zákona dovodiť bez ďalšieho postavenie žalovaného ako priameho odberateľa, pretože táto úvaha neprihliada na výslovné znenie zákonnej úpravy [najmä znenie § 32 ods. 2 a § 31 písm. b)], neposudzuje ju komplexne a nezohľadňuje ani jej účel.“ Podaním doručeným najvyššiemu súdu 11. mája 2007 sťažovateľ zotrval na dôvodoch podaného dovolania a zhrnul argumentáciu v ňom obsiahnutú.

O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Obdo 23/2006 zo 17. mája 2007 tak, že ho zamietol, pričom rozhodol aj o trovách dovolacieho konania.

Najvyšší súd v namietanom rozsudku poukázal na skutkové zistenia a právne závery okresného súdu a krajského súdu, ako aj na dôvody sťažovateľovho dovolania. Z obsahu odôvodnenia toho rozsudku vyplýva:

«Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 14. januára 2005, č. k.: 29 Cb 68/03-387 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 84162 758,80,- Sk spolu s úrokom z omeškania (...) Rozhodol tak na základe žaloby žalobcu z 12. februára 2003 po pripustení zmeny petitu v zmysle návrhov žalobcu uzneseniami z 19. októbra 2004 a 13. januára 2005,

keď mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalobca ako predávajúci uzatvoril 10. novembra 1999 so Z., š. p., ako kupujúcim (ďalej len Z.) kúpnu zmluvu podľa ust. 409 a nasl. Obchodného zákonníka označenú ako Zmluva o dodávke a odbere tepla (ďalej len ZoTE), ktorá nadobudla účinnosť 27. novembra 1999. Predmetom zmluvy podľa čl. 1 bod 1.1 bol predaj a nákup, resp. dodávka a odber tepla za podmienok dohodnutých v zmluve. ZoTE bola súčasťou troch tzv. „Rámcových zmlúv“, medzi ktoré patrili okrem ZoTE aj Zmluva o dodávke a odbere elektrickej energie z 27. novembra 1999 uzatvorenej medzi žalobcom, S., a. s. a Z., ako aj Rámcová zmluva o dodávke a odbere zemného plynu uzatvorená 17. novembra 1999 medzi S., š. p. a žalobcom.

Na základe privatizačného projektu reg. č. 2263 podniku Z., privatizačného rozhodnutia vlády SR č. 569/2001 z 20. júna 2001 a rozhodnutia Ministerstva hospodárstva SR č. 96/2001 z 15. októbra 2001 došlo k zrušeniu Z. bez likvidácie a následne bol rozhodnutím FNM SR vložený majetok zrušeného Z. do troch novozaložených akciových spoločností. Z. bol zrušený rozhodnutím zriaďovateľa k 15. októbru 2001 a k tomu istému dňu boli založené nové akciové spoločnosti: žalovaný, T., a. s. a Z., a. s. Z. zanikol výmazom z obchodného registra k 1. novembru 2001 a k tomuto dňu vznikli zápisom do obchodného registra vyššie uvedené akciové spoločnosti. Z obsahu privatizačného projektu – bod D. 2 a zakladateľskej listiny žalovaného, súd zistil, že na žalovaného zo Z. prešla tá časť majetku Z., ktorá slúži na výrobu, výkup a rozvod tepla v B. (...) Z týchto skutočností prvostupňový súd vyvodil, že privatizovaný majetok, s ktorým sú spojené práva a záväzky zo ZoTE, nadobudol v rámci privatizácie Z. do vlastníctva žalovaný. (...) Počnúc dňom 1. novembra 2001 sa práva a záväzky z uvedenej zmluvy vzťahujú výlučne na žalovaného.

Vzhľadom na tieto skutočnosti s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 2 Obo 169/02 zo 17. októbra 2002 a s poukazom na ust. § 15 ods. 1 zák. č. 92/1991 Zb. súd prvého stupňa mal za preukázané právne nástupníctvo žalovaného k právam a záväzkom zo ZoTE. Ďalej prvostupňový súd konštatoval, že medzi účastníkmi konania nedošlo k uzatvoreniu Dlhodobej zmluvy (čl. 1 bod 1.2 ZoTE) a nebola medzi nimi uzatvorená Ročná zmluva ani na jeden rok (čl. 2 bod 2.1 ZoTE). Žalobca žalovanému nepretržite dodával a žalovaný odoberal teplo na základe ZoTE. Túto zmluvu súd prvého stupňa posúdil ako platne uzatvorenú kúpnu zmluvu podľa § 409 a nasl. Obch. zákonníka,

keď predmet plnenia považoval za vyjadrený jasne a určito. Konštatoval, že žalovaný odoberal teplo od žalobcu nie ako priamy odberateľ a žalovaný odobraté teplo len sám dodával priamym odberateľom. Cena tepla bola v zmluve dohodnutá resp, bol dohodnutý spôsob jej určenia. (...)

Výpoveď žalovaného zo ZoTE, ktorú žalovaný pôvodne dal v decembri 2001, a opätovne listom z 24. marca 2003, prvostupňový súd túto výpoveď posúdil ako neplatnú z dôvodu, že ZoTE bola uzatvorená na dobu do nahradenia Dlhodobou zmluvou, alebo do splatenia úveru žalobcom od EIB, t. j. do konca roka 2013, podľa toho, ktorá z týchto skutočností nastane skôr, čo vyplýva z čl. 4 bod 4.6 ZoTE. (...)

Žalovaný nezaplatením faktúr vystavených žalobcom sa dostal do omeškania a preto súd priznal žalobcovi istinu aj s uplatneným úrokom z omeškania podľa § 369 a § 502 Obch. zák. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 OSP a priznal ich náhradu úspešnému účastníkovi t.j. žalobcovi.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozhodol rozsudkom z 3. apríla 2006, č. k.: 2 Cob 233/05-507 o odvolaní žalovaného proti rozsudku súdu prvého stupňa tak, že rozsudok Okresného súdu v Bratislave I č. k.: 29 Cb 68/03-387 zo 14. januára 2005 zmenil tak, že žalobu zamietol. Zároveň zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému trovy prvostupňového konania v sume 0,- Sk na účet právneho zástupcu a trovy odvolacieho konania vo výške 3 020 362,87,- Sk na účet právneho zástupcu.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento sa stotožnil s právnym posúdením prvostupňového súdu v otázke právneho nástupníctva na strane žalovaného. (...)

Odvolací súd sa však nestotožnil s právnym posúdením ZoTE uzatvorenej 10. novembra 1999 medzi žalobcom a právnym predchodcom žalovaného, predmetom ktorej bola dodávka tepla, súdom prvého stupňa ako platnej kúpnej zmluvy podľa § 409 a nasl. Obch. zákonníka. Dodávka tepla je predmetom právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 32 zák. č. 70/1998 Z. z. o energetike. (...)

Odvolací súd dospel k názoru, že žalovaný v danom prípade bol vo vzťahu k žalobcovi ako dodávateľovi tepla v postavení priameho odberateľa tepla. Zmluva uzatvorená medzi žalobcom a právnym predchodcom žalovaného z 10. novembra 1999 je v rozpore s ust. § 32 zák. 70/1998 Z. z. pretože neobsahuje zákonom stanovené

náležitosti, a preto nedošlo k platnému uzatvoreniu zmluvy o dodávke tepla. Predmetná zmluva obsahuje náležitosti kúpnej zmluvy, ale týmto obchádza účel zákona o energetike vyplývajúci z jeho ustanovení §§ 1 a 2. Preto je táto zmluva neplatná podľa § 39 Obč. zák. aj v prípade jej posúdenia ako zmluvy kúpnej v zmysle § 409 a nasl. Obch. zák. (...)

Preto odvolací súd predmetnú ZoTE posúdil ako neplatnú a následne dospel k záveru, že žalobcovi nevznikol nárok na úhradu poplatkov za neodber dohodnutého množstva tepla podľa čl. 5 bod 5.2 tejto zmluvy.

Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 ods. 1 OSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 ods. 1 a 2 a § 142 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu priznal úspešnému účastníkovi t. j. žalovanému.

Žalobca podal proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave dovolanie a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, odvolací rozsudok zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z týchto dôvodov:

Právna kvalifikácia ZoTE je kľúčovou predbežnou otázkou. Pre konečné rozhodnutie veci je teda dôležité, či sa má ZoTE spravovať ust. § 32 zák. Č. 70/1998 Z. z., alebo ide o všeobecnú kúpnu zmluvu podľa ust. § 409 a nasl. Obch. zák. (...)

Odvolací súd sa zaoberal posudzovaním postavenia žalovaného ako priameho odberateľa a či tento pojmový znak v prípade ZoTE naplnený je. Z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je jasné, či krajský súd považuje určenie postavenia žalovaného ako priameho odberateľa za čisto právnu alebo skutkovú otázku. Dovolateľ má zato, že boli nerešpektované zákonné požiadavky na obsah odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP), čo napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu vyčíta a je dôvodom na jeho zrušenie [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP].

Žalobca podaním z 11. mája 2007 zhrnul argumentáciu uvedenú v dovolaní t. j. a.) právneho posúdenia postavenie žalovaného ako tzv. priameho odberateľa v zmysle § 31 a § 32 zák. č. 70/1998 Z. z., b.) následnej právnej kvalifikácie ZoTE ako osobitného zmluvného typu podľa § 32 zák. č. 70/1998 Z. z. alebo všeobecnej kúpnej zmluvy podľa § 409 a nasl. Obch. zák. a c.) posúdenia platnosti ZoTE s ohľadom na náležitosti povinne vyžadované pre príslušný z menovaných zmluvných typov zákonnou právnou úpravou. Zmluvný typ upravený v ust. § 32 zák. č. 70/1998 Z. z. sa uzatvára medzi dodávateľom tepla

a priamym odberateľom.

V konaní bolo správne ustálené, že žalobca má postavenie dodávateľa. Otvoreným však zostalo postavenie žalovaného.

Zákon č. 70/1998 Z. z. okrem iného upravuje práva a povinnosti odberateľov tepla, pričom odberateľom je každý subjekt, ktorý na základe zmluvy odberá energiu (aj teplo). Nešpecifikuje na základe akej zmluvy. Zákon o energetike v § 31 písm. b) definuje ďalší pojem – priamy odberateľ tepla. (...)

Dovolateľ má zato, že žalovaný neodoberá teplo od žalobcu na základe ZoTE prostredníctvom tepelnej prípojky, ale v časti tepelnej siete, ktorá je verejným rozvodom tepla. Preto žalovaný nieje priamym odberateľom tepla.

Odberné miesto sa musí nachádzať na sekundárnej strane rozvodov tepla za odovzdávajúcou stanicou (OST), na konci tepelnej prípojky priameho odberateľa. Ak teda žalovaný neodoberá teplo od žalobcu prostredníctvom zriadenej tepelnej prípojky, potom musí platiť, že žalovaný neodoberá teplo od žalobcu ako priamy odberateľ na základe § 32 zákona o energetike. Žalovaný teda nie je priamym odberateľom a naopak, postavenie priameho odberateľa má časť subjektov, ktorým žalovaný ďalej predáva teplo odobraté od žalovaného.

Rozpočítanie tepla vyjadruje špecifický vzťah medzi subjektom, ktorý teplo odoberá na základe zmluvy o dodávke tepla a konečným spotrebiteľom. Ide o rozúčtovanie jednotlivým konečným spotrebiteľom, ktorých odberné zariadenia sa nachádzajú za odberným miestom priameho dodávateľa. Čo znamená, že priamy odberateľ spravuje bytový dom, v ktorom sa nachádzajú byty a nebytové priestory konečných spotrebiteľov. Správca domu je samostatný právny subjekt – podnikateľ, ktorý zabezpečuje správu domu, čo zahŕňa okrem iného aj zabezpečenie plnení spojených s užívaním bytov a nebytových priestorov v dome. Správca vykonáva správu samostatne, vo vlastnom mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Z toho vyplýva, že právo spotrebovať dodané teplo vzniká subjektom – vlastníkom bytov a nebytových priestorov ako konečným spotrebiteľom. Správca je teda priamym odberateľom vo vzťahu k dodávateľovi a teplo dodané konečným spotrebiteľom týmto rozpočítava. Dovolateľ má zato, že žalovaný patrí do skupiny odberateľov.

Zákonné určenie povinných formálnych resp. obsahových náležitostí zmluvy prípadne aj iných obligatórnych obchodných podmienok, je vo svojej podstate zásahom do zmluvnej slobody. (...)

Žalovaný sa písomne vyjadril k dovolaniu žalobcu a navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť. Poukazuje pritom na dôvody uvedené v jeho odvolaní z 30. marca 2005. Namietol, že správcovia domov, ktorých žalobca považuje za priamych odberateľov tepla, nespĺňajú 2 definičné znaky a to uzatvorenie zmluvy o dodávke tepla a rozpočítavanie tepla Správcovia sú len zástupcovia vlastníkov bytov a zmluvu o dodávke tepla uzatvárajú v mene vlastníkov bytov, keďže s nimi majú uzatvorenú zmluvu o výkone správy. (...)

Žalovaný má zato, že žalobcovi vznikla právna povinnosť uzatvoriť ZoTE ako zmluvný typ zmluvy o dodávke a odbere tepla i z ust. § 9 ods. 12 písm. a) zákona o energetike, ktorý ustanovil, že držiteľ licencie na rozvod energie je ďalej povinný uzavrieť s odberateľom, ktorý spĺňa podmienky podľa tohto zákona a nachádza sa vo vymedzenom zásobovacom území, zmluvu o dodávkach vybraného druhu energie. Teda v tomto prípade zmluvu o dodávke tepla. Keďže ZoTE neobsahuje zákonné podstatné náležitosti zmluvy o dodávke tepla (§ 32 zák. 70/1998 Z. z.), je potrebné ju považovať za neplatnú. (...)

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 OSP) po zistení, že dovolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (...), pristúpil k vecnému prejednaniu dovolania žalobcu.

Základom pre posúdenie oprávnenosti žaloby žalobcu je právne posúdenie Zmluvy o dodávke a odbere tepla uzatvorenej 10. novembra 1999 medzi P., a. s. B. a právnym predchodcom žalovaného Z., š. p. B.

Zmluva o dodávke a odbere tepla (ďalej len ZoTE) bola uzatvorená v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (č. l. 6).

Dovolateľ namieta v dovolaní právny záver odvolacieho súdu, že ZoTE je neplatná, keďže nebola uzatvorená podľa zák. č. 70/1998 Z. z., pričom uzatvorenie ZoTE podľa Obchodného zákonníka má za obchádzanie zákona. (...)

Dovolateľ namieta v dovolaní, že žalovaný nie je priamym odberateľom, keďže týmto je správca domu, pretože tento rozpočítava teplo konečným spotrebiteľom.

Podľa ust. § 6 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení zmien a doplnkov platnom v rozhodujúcom období – na správu domu sa zriaďuje spoločenstvo vlastníkov bytov

a nebytových priestorov v dome, ak vlastníci bytov a nebytových priestorov neuzavrú zmluvu o výkone správy s inou právnickou alebo fyzickou osobou.

Vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome uzatvoria so správcom písomnú zmluvu o výkone správy (§ 8 zák. č. 182/1993 Z. z.).

Správca v zmysle uzatvorenej zmluvy o výkone správy uzatvára zmluvu pri zabezpečovaní prevádzky, údržby a opráv domu vo vlastnom mene na účet spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Jednou z takýchto zmlúv je aj zmluva so žalovaným o odbere tepla.

Z toho vyplýva, že správca zastupuje končených spotrebiteľov, ktorému priamy odberateľ rozpočítava dodané teplo k tzv. päte domu, kde je umiestnené meradlo. Podľa ust. § 2 ods. 1 Obch. zákonníka podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Správca (zák. č. 182/1993 Z. z. v znení zmien a doplnkov) nepodniká ako priamy odberateľ tepla, ale podniká s predmetom podnikania – správa bytov a nebytových priestorov za účelom dosiahnutia zisku.

Správca nemôže byť priamym odberateľom aj z dôvodu, že nemá zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenia s technickými požiadavkami dodávateľa tepla. Vlastníci bytov a nebytových priestorov, ktorých správca pri odbere tepla zastupuje na základe zmluvy o výkone správy, sú vlastníci rozvodov tepla až od tzv. päty domu. (...)

Správca rozpočítané teplo vyúčtováva jednotlivým konečným spotrebiteľom t. j. vlastníkom bytov a nebytových priestorov, pričom množstvo dodaného tepla a cenu za 1 GJ má danú priamym odberateľom.

Ďalším znakom priameho odberateľa tepla je, že tento má zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenie.

V konaní na prvom stupni bolo preukázané, že žalovaný je vlastníkom odberného tepelného zariadenia a rozvodov prostredníctvom, ktorých mu žalobca dodáva teplo (LV č. 977, rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. I. 387 – str. 15).

Správca takéto zariadenia nevlastní, a preto žalobca mu nemôže dodávať teplo ako priamemu odberateľovi. Podľa ust. § 32 ods. 1 dodávateľ tepla je povinný v súlade s uzatvorenou písomnou zmluvou o dodávke tepla dodávať teplo priamemu odberateľovi.

Žalobca, ako dodávateľ tepla však nemá uzatvorenú písomnú zmluvu o dodávke tepla so správcami a týmto teplo ani nedodáva.

Dovolací súd preto dospel k záveru, že priamym odberateľom tepla v predmetnej veci je žalovaný, pretože tento odoberá teplo od žalobcu – dodávateľa tepla, keďže žiaden z účastníkov nespochybnil, že žalobca je dodávateľom tepla, pričom žalovaný je vlastníkom odberového tepelného zariadenia, ktorý rozpočítava teplo konečnému spotrebiteľovi a žalobca nemá uzatvorené zmluvy o dodávke tepla so správcami a správcom teplo ani nedodáva.

Dovolateľ v konaní na prvom ako i v odvolacom stupni nepreukázal opak. (...)

Dovolateľ definuje žalovaného ako „ostatného odberateľa“, čo znamená, že žalobca ako dodávateľ tepla teplo dodáva odberateľovi (žalovanému) a žalovaný ho následne dodáva priamemu odberateľovi – správcovi, pričom opomína skutočnosť, že priamy odberateľ – správca v zmysle zákona o energetike nemá zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenia.

Dovolací súd preto argumentáciu žalobcu týkajúcu sa správcu ako priameho odberateľa považoval za právne neudržateľnú, keďže nebolo preukázané, že žalobca má uzatvorenú zmluvu o dodávke tepla so správcom, správca nerobí rozpočítanie konečným spotrebiteľom a správca nemá zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenia. Žalovaný odoberá teplo od dodávateľa tepla, má zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenia a rozpočítava teplo končným spotrebiteľom, a preto žalovaný je konečným odberateľom. (...)

Dovolací súd s názorom dovolateľa nemôže súhlasiť, keďže tento v konaní nepreukázal možnosť dodávať teplo odberateľom bez odberného tepelného zariadenia a bez zriadenia tepelnej prípojky. Dodávka tepla je špecifický druh „tovaru“, ktorý podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné bez ďalšieho právne zabezpečiť ustanoveniami Obchodného zákonníka. (...)

V predmetnom zákone o energetike sú tri typy zmlúv (o dodávke elektriny, o dodávke plynu a o dodávke tepla). (...)

Žalobca ako dodávateľ tepla, čo v konaní nikdy nespochybnil, dodával teplo žalovanému (taktiež táto skutočnosť nebola spochybnená) ako priamemu odberateľovi

tepla, a preto zmluva o dodávke tepla mala byť uzatvorená podľa ust. § 32 ods. 2 zák. č. 70/1998 Z. z. v písomnej podobe s obligatónnymi náležitosťami (...).

Je nesporné, že žalobca so žalovaným takúto zmluvu neuzatvoril a ZoTE nevykazuje predpísané náležitosti podľa zákona o energetike, a preto sa dovolací súd stotožnil s názorom odvolacieho súdu ako právne správnym záverom, že predmetná ZoTE uzatvorená podľa Obchodného zákonníka obchádza účel zákona o energetike t. j. podmienky podnikania v energetickom odvetví, a preto je neplatná podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka.

Dovolací súd dospel k tomuto názoru, t. j. že ide o neplatnú zmluvu resp. neuzatvorenú zmluvu, keď túto skúmal aj podľa Obchodného zákonníka, keďže účastníci tejto zmluvy (žalobca a právny predchodca žalovaného), ZoTE uzatvorili podľa ust. § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom v čl. 2 zmluvy sa zmluvné strany zaviazali uzatvárať ročné zmluvy o dodávke a odbere tepla, ktoré budú obsahovať určenie a spôsob odoberania množstva tepla a konkrétne obchodnotechnické podmienky dodávky tepla pre príslušný kalendárny rok. Takéto ročné zmluvy medzi žalobcom a žalovaným uzatvorené neboli.

Podľa ust. § 269 ods. 2 Obch. zákonníka – účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzatvorená. (...)

Dovolací súd vychádzajúc z obsahu ZoTE dospel k názoru, že táto zmluva dostatočne neurčila predmet záväzkov žalobcu a žalovaného a z tohto dôvodu ju považoval za neuzavretú, a to aj z dôvodu nerešpektovania povinnosti uzatvárať ročné zmluvy.

Z uvedeného vyplýva, že právny názor, z ktorého vychádzal odvolací súd vo svojom rozhodnutí, je v súlade s tým, čo bolo vyššie uvedené.»

III.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.

Podľa § 409 ods. 1 Obchodného zákonníka kúpnu zmluvou sa predávajúci zaväzuje dodať kupujúcemu hnutel'nú vec (tovar) určenú jednotlivo alebo čo do množstva a druhu a previesť na neho vlastnícke právo k tejto veci a kupujúci sa zaväzuje zaplatiť kúpnu cenu.

Podľa § 409 ods. 2 Obchodného zákonníka v zmluve musí byť kúpna cena dohodnutá alebo musí v nej byť aspoň určený spôsob jej dodatočného určenia, ibaže strany v zmluve prejavia vôľu ju uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny. V tomto prípade je kupujúci povinný zaplatiť kúpnu cenu ustanovenú podľa § 448.

Podľa § 9 ods. 1 zákona o energetike držiteľ licencie, ktorý dodáva energiu podľa uzavretej zmluvy s fyzickou osobou alebo s právnickou osobou, ktorá energiu odoberá (ďalej len „odberateľ“), môže dodávku energie obmedziť alebo prerušiť v nevyhnutnom rozsahu (...).

Podľa § 31 zákona o energetike sa rozumie

a) dodávateľom tepla držiteľ licencie na výrobu alebo na rozvod tepla, ktorý dodáva teplo podľa uzavretej zmluvy o dodávke tepla priamemu odberateľovi tepla,

- b) priamym odberateľom tepla fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá odoberá teplo na základe zmluvy o dodávke tepla a ktorá rozpočítava teplo konečným spotrebiteľom,
- c) konečným spotrebiteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej priamy odberateľ tepla rozpočítava dodané teplo,
- d) sústavou tepelných zariadení zariadenia na výrobu, rozvod a spotrebu tepla,
- e) verejným rozvodom tepla časť sústavy tvorená tepelnými sieťami na dodávku tepla viacerým priamym odberateľom tepla,
- f) tepelnou prípojkou časť tepelnej siete od verejného rozvodu po odberné miesto na dodávku tepla jedinému priamemu odberateľovi tepla,
- g) odberným miestom zmluvne dohodnuté miesto, na ktorom je umiestnené určené meradlo na meranie dodaného tepla pre jedného priameho odberateľa tepla; ak je priamy odberateľ tepla vlastníkom viacerých domov, je odberné miesto osobitne na každej päte domu,
- h) primárnou stranou časť sústavy tepelných zariadení medzi výstupnými armatúrami zdroja tepla a vstupnými armatúrami odovzdávacej stanice,
- i) sekundárnou stranou časť sústavy tepelných zariadení medzi výstupnými armatúrami odovzdávacej stanice a vstupnými armatúrami odberného miesta,
- j) dodávkou tepla teplo na vykurovanie, prípravu teplej úžitkovej vody a iné využitie.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o energetike dodávateľ tepla je povinný v súlade s uzavretou písomnou zmluvou o dodávke tepla dodávať teplo priamemu odberateľovi tepla, ktorý má zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenie v súlade s technickými požiadavkami dodávateľa tepla a v súlade s predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení.

Podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Pri posudzovaní námietky nastolenej sťažovateľom ústavný súd vychádzal z konštantnej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Takýto prístup ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokúvaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a vlastnej interpretácie zákonov a podzákonných úprav. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené právo účastníka konania pred všeobecným súdom (III. ÚS 260/07).

Ústavný súd zastáva názor, že úlohou právneho štátu je pripraviť legitímne podmienky, ktoré by boli zárukou spravodlivého prerokovania vecí pred kompetentným orgánom verejnej moci. Vytvorenie takýchto podmienok tkvie v právnej úprave jednotlivých konaní, v rámci ktorých dochádza k ochrane hmotnoprávných vzťahov, a tým aj k reálnemu výkonu a ochrane základných práv a slobôd. Je nepochybné, že len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto

rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi (III. ÚS 229/06).

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry ústavný súd v konaní vo veci samej mal na zreteli svoju pozíciu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti, ktorá je odlišná od postavenia toho – ktorého všeobecného súdu plniaceho si svoju úlohu v rámci opravného systému, kde podstatou je preskúmať a v prípade nezrovnalostí reparovať zistený skutkový stav a na to nadväzujúci právny záver. Ústavný súd teda na seba neprevzal zodpovednosť všeobecného súdu, ale napadnutý rozsudok preskúmal z hľadiska dodržania procesných záruk a jeho zlučiteľnosti s článkami ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Pritom rozsudok najvyššieho súdu podrobil prísnej konfrontácii s argumentmi sťažovateľa obsiahnutými v dovolaní majúci na pamäti, že rozhodnutie orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach.

Jadrom problému v spore prebiehajúcom pred všeobecnými súdmi bola kvalifikácia hmotnoprávneho vzťahu medzi sťažovateľom a právnym predchodcom B. pri dodávaní a odbere tepla (a tým aj kvalifikácia právneho postavenia žalovaného), keď proti sebe vystúpili argumenty odôvodňujúce kvalifikovanie tohto právneho vzťahu ako kúpnej zmluvy (§ 409 a násl. Obchodného zákonníka) a na strane druhej argumenty presadzujúce posúdenie tohto vzťahu ako zmluvy, ktorá mala byť uzatvorená podľa § 32 zákona o energetike. Ústavný súd však v danom prípade neprisvedčil argumentom jednej či druhej strany a neskĺzol do roviny, aby uvedený právny vzťah posúdil tak či onak. Venoval sa výhradne presvedčivosti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo vzťahu k nastoleným argumentom sťažovateľa, pričom skúmal najmä jeho zlučiteľnosť s ústavou a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky. Keďže v danom prípade išlo o právny vzťah s výrazným zásahom do majetkovej sféry oboch účastníkov konania, ústavný súd skúmal, či najvyšší súd sťažovateľovi ozrejmil svoje myšlienkové pochody, spôsob

hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia a vyvodené právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby sťažovateľ nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú.

Sťažovateľ v sťažnosti jasne predstavil svoj názor, ako vníma právne postavenie B. vo vzťahu k nemu a s tým súvisiacu nemožnosť aplikovať na daný právny vzťah ustanovenia o zmluve o dodávke tepla podľa § 32 zákona o energetike. Sťažovateľ zároveň vysvetlil, v čom vidí namietané porušenie označených práv, ktoré podľa jeho názoru vychádza z nedostatočného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľa odmietol, čím sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že zmluvu z 10. novembra 1999 uzatvorenú medzi sťažovateľom a právnym predchodcom B. nemožno považovať za platnú kúpnu zmluvu podľa § 409 a nasl. Obchodného zákonníka, ale za zmluvný typ, ktorý sa mal riadiť právnou úpravou obsiahnutou v zákone o energetike. Podľa názoru sťažovateľa však najvyšší súd dospel k tomuto záveru bez ozrejmenia relevantných súvislostí opodstatňujúcich reálne uplatnenie zmluvného vzťahu podľa tohto zákona.

Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, jej prílohami, spisom okresného súdu sp. zn. 29 Cb 68/2003, ako aj výkladom ustanovení zákona o energetike, predovšetkým § 31 a § 32, ústavný súd prijal názor, že na uzatvorenie písomnej zmluvy medzi dodávateľom tepla a priamym odberateľom sa vo vzťahu k tomuto priamemu odberateľovi vyžaduje splnenie konkrétnych predpokladov, a teda, aby mal zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenie a odberné miesto nachádzajúce sa na sekundárnej strane sústavy tepelných zariadení za odovzdávacou stanicou a aby rozpočítaval teplo konečným spotrebiteľom. Práve nedostatočné preukázanie týchto atribútov u B. vytýkal sťažovateľ najvyššiemu súdu, pričom svoje tvrdenia sa snažil postaviť na právne a skutkovo zdôvodnených argumentoch, keď v dovolaní (zhrnutí argumentácie z 11. mája 2007) podrobne rozobral pojem priamy odberateľ tepla, pričom konkretizoval, aké pojmové znaky ňo musia byť splnené,

aby bolo možné hovoriť o právnom vzťahu spravujúcom sa príslušnými ustanoveniami zákona o energetike. Takouto formou bolo hľadané u najvyššieho súdu vysvetlenie, prečo sa sporný zmluvný vzťah nemohol spravovať príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka, ale výlučne ustanoveniami zákona o energetike.

Je nepochybné, že na podporu tvrdení obsiahnutých v dovolaní poukázal na dôkazy, z ktorých (samozrejme, okrem iných s vecou súvisiacich dôkazov) podľa neho mal odvolací súd vychádzať (predložené schematické nákresy ako príloha č. 4 a 5 podania zo 7. decembra 2004). Podľa udania sťažovateľa ich správnosť B. nikdy nenamietal, čo môže mať význam na vymedzenie podkladov rozhodovania súdu v zmysle § 153 Občianskeho súdneho poriadku. Komentárom k uvedeným schematickým nákresom, podstatou ktorého boli vyjadrenia sťažovateľa k pojmom tepelná prípojka, odberné miesto a rozpočítavanie tepla konečným spotrebiteľom, sa sťažovateľ snažil preukázať, z akých dôvodov nemožno B. považovať za priameho odberateľa. Pri prezentovaní názorov týkajúcich sa pojmu rozpočítavania tepla sťažovateľ uviedol príklad z praxe, keď rozpočítavanie tepla medzi priamym odberateľom a konečnými spotrebiteľmi je „často založený na skutočnosti, že priamy odberateľ spravuje bytový dom, v ktorom sa nachádzajú byty a nebytové priestory konečných spotrebiteľov (v zmysle zákona č. 182/1993 Z. z.)“. A práve tento argument sťažovateľa postavil najvyšší súd do popredia, pričom z reakcie naňho prijal konečný a nosný pilier svojho právneho odôvodnenia.

Sťažovateľ predložil ústavnému súdu rozbor pojmu „priamy odberateľ“ ako kardinálneho problému, ktorý všeobecné súdy podrobili analýze. Zaoberali sa jeho výkladom a uzatvárali jeho hodnotiace kritériá, pričom z nich odvodili svoje právne hodnotenia, ktorých zlučiteľnosť s ústavou a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky bola predmetom hodnotenia ústavného súdu.

Sťažovateľ zdôraznil, že „*nevyhnutným predpokladom právneho záveru, že B. je priamym odberateľom, je preukázanie, že má zriadenú tepelnú prípojku a odberné tepelné zariadenie a odberné miesto nachádzajúce sa na sekundárnej strane sústavy*

tepelných zariadení za odovzdávacou stanicou a že vykonáva rozpočítavanie tepla konečným spotrebiteľom“.

Hodnotenie tejto základnej otázky vo všetkých troch rozhodnutiach všeobecných súdov bolo rozdielne, na čo poukazuje aj sťažovateľ.

Ide o závažné a odborné hodnotenia z odboru energetiky, ktoré súdy vykonali na základe vlastnej úvahy bez preukázania svojich tvrdení na odborných základoch z daného odboru, ktoré však pôsobia nejednoznačne, tvrdenia, z ktorých sú vyvedené právne závery, vzbudzujú pochybnosť, a tým aj závery z nich vyvedené nespĺňajú atribúty, ktoré by boli zlučiteľné s kritériami spravodlivého procesu.

Právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé. Výrok súdu je koncentrovaným vyjadrením jeho záverov vykonaných v priebehu celého konania. Takýto postup vyplýva z potreby transparentnosti vysluhovania spravodlivosti, ktorá je nevyhnutnou súčasťou každého justičného aktu.

Odôvodnenie rozhodnutia je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny.

Presvedčivosť odôvodnenia rozhodnutia umožňuje aj všeobecná kontrola verejnosti.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva rozvinula teóriu o zdôvodnení rozhodnutia vo veci H. c. Belgicko z 30. novembra 1987, séria A, č. 127-B, s. 35, § 53.

V zásade túto povinnosť nemožno chápať ako vysporiadanie sa s každým argumentom strany, ale rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia.

Aj v tejto časti Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že nie je povolaný ani oprávnený preskúmať vecnú správnosť dôvodov rozhodnutia vnútroštátnych súdov.

Opačný postup všeobecných súdov – teda nevysporiadanie sa so zásadnými námietkami účastníkov a nezdôvodnenie základných výrokov svojho rozhodnutia – môže viesť k vysloveniu porušenia práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd v namietanom rozsudku konštatoval: *„Základom pre posúdenie oprávnenosti žaloby žalobcu je právne posúdenie Zmluvy o dodávke a odbere tepla uzatvorenej 10. novembra 1999 medzi P., a. s. B. a právnym predchodcom žalovaného Z., š. p. B.“*. Najvyšší súd si teda uvedomil zodpovednosť za kvalifikáciu sporného zmluvného vzťahu, ale po odcitovaní relevantných ustanovení zákona o energetike a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) a rozprave, ako správca vyúčtováva teplo konečným spotrebiteľom, sa obmedzil len na konštatáciu, že B. je priamy odberateľ, a teda zmluva o dodávke tepla z 10. novembra 1999 mala byť uzatvorená podľa § 32 ods. 2 zákona o energetike. Ako však dospel k vyslovenému záveru, z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa zistiť nedá. Nie je zrejmé, ktoré skutočnosti považoval za preukázané (okrem toho, že sa odvolal na preukázanie vlastníctva B. k odbernému tepelnému zariadeniu – LV č. 977, rozsudok okresného súdu zo 14. januára 2005, č. 1. 387, str. 15) a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil.

Najvyšší súd v konaní o dovolaní vychádzal z dokazovania zadováženého ako podklad na rozhodnutie odvolacieho súdu v konaní na prvom a druhom stupni.

Odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 220 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (v znení účinnom do 31. augusta 2005), teda považoval zistené skutkové závery súdu prvého stupňa za správne.

Vzhľadom na túto skutočnosť je teda úlohou dovolacieho súdu preskúmať, či sú právne závery odvolacieho súdu, najmä aplikácia zvolených právnych noriem (najmä zákona o energetike) a ich výklad, zlučiteľné s ústavou a zákonmi, aby boli spôsobilé stať sa podkladom rozhodovania odvolacieho súdu.

Z už uvedeného vyplýva, že (technický a skutkový) znak priameho odberateľa u B. môže byť definovaný len na podklade konkrétnych skutkových zistení a nedá sa odvodiť len z abstraktného výkladu systému právnej normy, ktorá tento pojem používa.

Ak teda zistený skutkový stav neodôvodňuje naplnenie znakov priameho odberateľa u B. alebo jeho právneho predchodcu v skúmanom čase, nemôže sa stať ani podkladom na hmotnoprávne posúdenie tohto vzťahu v zmysle § 32 zákona o energetike, ako to vykonal odvolací súd a dovolací súd prebral.

Ústavný súd, ako bolo už viackrát zdôraznené, nemá právomoc túto otázku zodpovedať, ale je povinný zabezpečiť, aby výklad tejto zásadnej otázky bol zabezpečený v súlade so zákonom a ústavou.

Dovolací súd je k nastolenej otázke vzhľadom na jej kľúčový význam povinný podať aj ústavne konformnú odpoveď, ktorá sa premietne do odôvodnenia jeho rozhodnutia.

Ústavný súd konštatuje, že odôvodneniu najvyššieho súdu chýba presvedčivosť vyúsťujúca do jeho nepreskúmateľnosti. Najvyšší súd namiesto toho, aby odôvodnil kontinuálne prepojenie pojmových znakov priameho odberateľa a zmluvy podľa § 32 zákona o energetike a ich odzrkadlenie sa v spornom právnom vzťahu, svoju pozornosť v prevažnej miere venoval právnemu postaveniu správcu pri vyúčtovaní tepla, z ktorého „a contrario“ vyvodil postavenie B. ako priameho odberateľa. Ak ide o takúto zásadnú otázku, ktorá môže spôsobiť celkovú neplatnosť zmluvy s rozsiahlymi následkami, nemôže byť vyhodnotenie skutkového stavu formalistické, ale s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu musí dať v zásadných veciach konkrétnu a nespochybniteľnú odpoveď. Podcenenie tejto povinnosti najvyššieho súdu vytvoríť presvedčivé rozhodnutie, ktoré spĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti, zreteľne vyvolalo účinky arbitrárnosti a porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy (I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05, III. ÚS 260/07).

Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na charakter súdneho sporu (v konaní o žalobe o zaplatenie sumy došlo aj k riešeniu predbežnej otázky, a to právnej kvalifikácie zmluvného vzťahu pri dodávke a odbere tepla) ústavný súd dospel k záveru, že porušením ústavnoprávnych princípov v rozsahu už špecifikovanom došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ako práva hmotnoprávneho charakteru.

Tieto skutočnosti viedli ústavný súd k výroku, že najvyšší súd rozsudkom zo 17. mája 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 23/2006 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tým aj základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...) Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 23/2006 zo 17. mája 2007, tento rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Najvyšší súd bude v danom prípade v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorej výšku vyčíslil jeho právny zástupca sumou 10 101 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa v liste doručenom ústavnému súdu 11. februára 2008 vyčíslil trovy právneho zastúpenia v sume 10 101 Sk (tri úkony právnej služby – príprava a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu spolu s doplnením petitu sťažnosti, vrátane režijného paušálu za tieto úkony právnej služby).

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2006 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 17 822 Sk a za prvý polrok 2007 táto priemerná mesačná mzda predstavovala sumu 19 056 Sk.

Podľa takto určených kritérií ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva uplatnené úkony právnej služby vykonané v roku 2007 (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2008 (stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu spolu s doplnením petitu sťažnosti).

Podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby, čo predstavuje celkovo sumu 547 Sk (2 x 178 Sk, 1 x 191 Sk).

Na základe uvedeného a v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd uložil najvyššiemu súdu zaplatiť trovy konania sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu v sume 9 663 Sk (bod 3 výroku nálezu). Uplatneným trovám vo zvyšnej časti nevyhovelo, pretože ich priznanie právny zástupca sťažovateľa žiadnym spôsobom neodôvodnil a ani z obsahu spisu nie je zrejmé, akým spôsobom dospel k požadovanej sume 10 101 Sk.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2008